

Shiula Floreta...

Jornal de las calandrinias d'Aprens-1 de 2019/2020

n°2-mes d'octubre - Davalada

Dessenh fach per Alizea GAMBART

*Bofaniá de vent.
Las nivols filan,
las estèlas s'arrapan.*

Revirada per Sandrina LAVANDET de Anne TARDY Mon carnet de haïkus

Ensenhador

Actualitats de Calandreta.....2	Actualitats regionalas.....9	Tut'òc creatiu..... 14
Actualitats de Calandreta.... 4	Actualitats mondialas.....10	Poesias..... 15
A nosta.....5	Actualitat musicala.....11	Istòria seguida..... 16
Actualitats regionalas.....7	Òrt.....12	
Actualitats regionalas.....8	Recèpta.....13	

Shiula Floreta, jornal a gratis, d'escampar pas en carrièra.
APRENE MVA n°2 carrièra J. JUGAN 34500 Besièrs
Tel. 04 67 28 75 36 – www.aprene.org

Responsable de publicacion:
Cap redactor:
Mesa en pagina:

Patrici BACCOU
Elodia RAYMOND
Clara-Lina ZIMPFER

Actualitats de Calandreta

Festejar los 40 ans

Monica BISSAY e Clara-Lina ZIMPFER

En 1979 la primièra Calandreta dobriguèt a Pau, puèi d'autres dobriguèron a la seguida fins a uèi, 40 ans mai tard, avèm prèp de 70 establiments del primari fins al licèu.

Per festejar los 40 ans, las federacions organizèron d'unas jornadas de rencontre e de fèsta. Lo dissabte 12 d'octobre se passèt a Tolosa.

Totes los sòcis (parents, regents, emplegats, enfants...) del movement Calandreta de Miègjorn-Pirenèus foguèron convidats pel cònse de Tolosa dins la sala dels illustres de Capitòli en primièra partida de serada.

Foguèrem aculhits pel primièr adjonch Jean-Michel Lattes que nos faguèt l'onor d'un discors en occitan. Aquel esfòrç foguèt saludat pel public vengut numerós maldespièch de la dificultat per aténher la plaça (pr'amor d'una manifestacion). Sus l'empont èran presents los dos co-presidents de Calandreta Emanuel QUESTEL e Joan-Loís BLENET. Aquel que nos faguèt lo plasèr d'un discors positiu sul bilanç 40 ans mai tard mas nos rampelèt a totes que nos cal anar mai luènh e que lo combat es pas ganhat.

Puèi los mainatges venguèron sus l'empont, primièr los collegians per dire mercès a Calandreta e los calandrons lor an succedit per nos cantar dos cants emblematics: *La Sobirana* (Pagalhos) e *Se canta*. Aquò marquèt la fin de la primièra partida mas la serada se perseguiguèt en fàcia de la Calandreta de Còsta Pavada dins la sala Limayrac.

Dins la sala se podíà crompar a beure e manjar al profièch de las Calandretas qu'èran presentas per assegurar lo bon debanament de la serada. Sus scèna escotèrem un jove grop de musica *Versus*. Los dos joves se son apropiats las sonoritats occitanas amb una maquina que se sona lo *SMARTPAD* que permèt d'enregistrar un son e de lo tornar passar en bocla. Puèi avèm vist arribar lo grop *Djé Balèti*. Menat per lo cantaire, lo public dancèt dins un univèrs de carnaval amb l'espina, aquel instrument vengut de Niça.

A l'origina, son de militants de Pau e de Besiers per la lenga occitana que decideren de crear d'escòlas mairalas coma los fasián los bascols dins las Ikastolak dempuei mai de 10 ans desjà. Son d'escòlas occitanas laïcas e gratuitas. Los bretons e los catalans avián desjà essaïat.

La prumiera escòla Calandreta que dubriguet es la Calandreta Paulina a Pau. Lo mot de Calandreta fuguet inventat per Anna-Maria Ròth per momenar las escòlas. Los de Besiers la anerem veire per dubrir l'Ametlier en 1980 amb Jaumeta Galinier e Patrici Baccou . Ela fasiá partida d'un grope de pedagogia Freinet ente Renat Laffitte participava.

En 1981, la Còsta Pavada nasquet en abriau. Au moment dau Congres, la Confederacion nasquet en julhet. Los congres permetan d'elaborar lo projecte lingüistic e pedagogic : immersion lengüistica de la mairala au bachilierat, pedagogia activa inspirada de la TFPI. En esperar que l'Estat acompanhesse quelas escòlas inventeren un sistema democratic de gestion d'associacion. Lo movement s'esparret: d'autres escòlas dubriren...

En 1994, la Confederacion acceptet de signar una convencion emb lo Ministeri de l'Educacion Nacionala, menat per Bayrou. Los regents son païats per los rectorats. Lo caractèri pròpri de Calandreta es l'immersion e sa gestion associativa, sa pedagogia e son projecte de Familhas de lengas romanicas.

En 1995, Felip Hammel inventet APRENE, un institut de Recherche e d'Ensenhament Superior. Çò qu'avián pas enguera las autres lengas : l'ISLRF lor prepauset d'unifiar lors esfòrç. En 1997, participeren au prumier colòqui trenta estagiaris.

En 1997, lo prumier collègi se dubriguet pres de Montpelhier : Leon Còrdas. Mas lo ministèri de l'Educacion Nacionala empaichet lo desvelopament dau raseu Calandreta en balhar pas los mejans necessaris.

1999 : l'Estat vòuguet ben integrar las Calandretas, Diwan, Scola Cors,... dins lo servici public mas en daissar l'article 2 de la Constitucion. Mas en 2001, lo Conselh Constitucionau interdisset lo païament public dau personau de Diwan a causa de l'article 2 de la Constitucion ; en 2002, lo Conselh d'Estat annulet los textes per ensenhar una lenga dicha regionala en immersion.

2016 : dubertura dau liceu en sega dau collègi Leon Còrdas.

Actualitats de Calandreta

20 ans de la Calandreta del Vernhat a Orlhac

Cloé GARCIA

Aquesta annada la Calandreta del Vernhat fa 20 ans. A la debuta, i aviá sonque 4 calandrons en classa unenca, pauc a cha pauc, un pòste de regent s'es dobèrt, puèi, aquesta annada un autre. La dintrada de 2019 s'es doncas facha amb doas classas, dos regents, doas ajudas mairalas, una persona en servici civic, 38 calandrons e de personas implicadas dins la vida de l'associacion !

Dins aqueste sens, l'idèa d'una escòla novèla nasquèt. Aqueste projècte es sostengut per la comuna d'Orlhac e tot lo monde es ara dins l'espèra d'ajudas regionalas !

Vaquí un pichon esquèma de la Calandreta del Vernhat de deman :

Per festejar amassa los vint ans de l'escòla, l'associacion nos prepausa una dimenjada occitana amb mantuna activitat. Trobaretz plan lo vòstre bonur !

Lo dissabte 19 d'octòbre, i aurà un temps de discutida sus la pedagogia en Calandreta, de contes amb Felic Daval e d'ancians Calandrons, un repais aprestat pels parents e un balèti. Lo dimenge, i aurà un dejunat a l'escòla, un passa-carrièra, un repais, un bal e de cants dels calandrons, e mai d'un concèrt.

Trantalhetz pas d'i anar per parlar, encontrar lo monde, dançar, escotar de polidas istòrias e manjar los repaises tradicionals de Cantal !

Per mai d'informacions, pels oraris, los luòcs podètz anar veire lo site internet de l'escòla.

Octobre Pirenenc O era sason deths ahuecats...

Era frèbe blua ...

Que podem èster per o contre plan segur. Mes totun, ua causa qu'ei segura, en cada familha pirenenca que i a au mensh un caçaire tà non pas díser mantuns.

E òc, era caça qu'ei ua tradicion enradigada en país noste.

En abòr, dab era bohada de ceps e de lecassinats, era frèbe blua que gaha eths palomaires. Aqueths ahuecats ajocats en ua cabana ath som d'un casso, que se'n van cada maitin de d'òra, d'octobre a noveme, entà esperar ua volada d'aqueths ausèths au plumatge grís blavet amassats tà passar eths Pirenèus.

Era caça ara paloma que's practica de mantuas faiçons : dab un fusilh a l'arguèit en ua cabana hèita en haut d'un casso a ua hautor de 15 a 20 mètres, arràs de tèrra o dab un hielat. Solitari e armat de paciència, eth palomaire que demora e qu'espèra.

« **Entà Sent Miquèu, eth apèu.**

Entà Sent Luc, eth gran truc.

Entà Sent Grat, eth gran patac.

Entà Marteror, era flor.

Entà Sent Martin, era fin. »

Era becada, eth gibierà mes fin dera tèrra...

Quan arriba era fin deth mes d'octobre, eth caçaire de becadats que comença a sortir tanben. Que se'n va tracar, acompanhat deth sué fidèu can d'arrèst, aqueth ausèth migrator esconut ath tèrme deths bòscs e pròche d'un mothèr : era reina dera caça. Eth caçaire que la se ganha. Aquesta caça, qu'ei coneguda tà èster era mes dificila ; çò de qui hè er'aunor e era reputacion d'aqueth ausèth discret de qui hè camar eth òme ath miei deths bòscs, peths arromècs e peths bruishòcs.

Era becada, dilhèu en per'mor dera sua discrecion, qu'ei ar'origina de mantuas istòrias o legendas. Que's pareish de qui seré capable de pensar era sua nafra dab un mescladís de shaliva, de vegetaus e de tèrra. En tot secar, aqueth abarrejadís que fòrma coma un plastre de qui permet d'estancar emorragias o d'immobilizar un òs copat. Que parlam alavetz de becadats çurgentas de qui serén capablas de pensar blaçaduras deths congenèrs lors.

Drin de cosina...

« *Becadas arrostidas* » (arrecèpta deth Manhoac)

Ingredients : Senglas beçadas

Pan tostat talhucat

Lard

Arrecèpta: Plumar a sec eras beçadas. Non pas vueitar-las. Las passar ar'eslhama.

Enlardar-las e botar-las a còser ath horn. Un còp cuèitas, vueitar eth deguens deths ausèths dab ua culhera. Esténer aquerò sus un crostèth de pan tostat.

Servir eras beçadas non estroçadas en un plat dab aqueths crostèths ath entorn.

Drin de collectatge en Manhoac ...

D'aves còps, era beçada que's demorava tres o quate dias penjada ath recapte o ara potra dera cosina tà'u deishar hèr ueitena. Après, que la hèvan còser ena cheminèia, arrostida ath cordilhon. « *Qu'ei çò de qui's hèva de miélher* » ce disèvan eths vielhs.

Expressions de caça

Can de raça que caça.

Hilh de guit que sap nadar.

A vielh caçaire, joen can que cau. A joen caçaire, vielh can que cau.

Arreproèrs

Octobre brumós, ivèrn ruinós.

Sémia entà Sent Francés, eth blat serà plan espés.

Qui cobreish abans Sent Bertrand, qu'a fòrça palha e pauc de gran.

Entà sent Simon, ua mosca que vau un pijon.

Actualitats regionalas

13ª setmana occitana del Cranc de Massilhan

Sandrina LAVANDET

Dempuèi 13 ans, lo Cranc de Massilhan e la Calandreta Dagtenca organizan una setmana occitana. Ongan, cinc jorns consacrats a diferentas animacions : inauguracions de placas de carrièras, mòstra «40 ans del cranc», aquò se festeja tan coma «los 40 ans de Calandreta», e «Joan Bodon, l'escrivan», mòstra prestada pel CIRDÒC.

Mantun spectacle : teatre pels enfants amb «Lo Boçut» e pels adultes : concerts, cants e recitals.

De personalitats occitanas èran presentas coma l'Albert Arnaud, president de l'IEO 34 amb una conferéncia sus «Los penitents en Lengadòc» o la Josiana Ubaud que nos presentèt la conferéncia «Noms de luòcs, testimònis de paisatges», los cants de Philippe Vialard e Laurent Cavalié.

De doblidar pas las tastadissas d'ustras e de pastissons pels lepets totjorn alentorn d'un pichòt gòt de l'amistat.

Tot aquel bolegadís cultural e festiu s'acabèt amb lo balèti de Castanha e Vinovèl dins lo teatre Henri Maurin confle de mond.

S'avètz mancat lo programa d'aqueste an, ges de lagui...

Poiretz festejar la 14ena setmana Occitana amb nosautres tre la debuta d'octòbre de 2020.

Mancarai pas de vos téner al fial de las autras animacions qu'aurem de segur dins los meses a venir amb lo Cranc de Massilhan.

Actualitats regionalas

Una necropòli romana descobèrta a Narbona

Solanja RICHEZ e la còla

Los arqueològs de l'**Inrap** trapèron una **necropòli romana** a Narbona que data dels sègles I e II. Aquela es impressionanta, la comparan a la de **Pompèi** o de **Roma**. Se trapa a costat del musèu novèl **Narbo Via**, bordada pel *canal de la Robina*.

Expandida de **2000 m²**, poria abrigar un milièr de sepulturas. Per ara **300 tombas** foguèron ja descobèrtas. Aquelas nos esclairan suls rites funeraris e mai que mai sul biais de viure de l'epòca.

Aquela necropòli es excepcionala en França per son estat de conservacion, pr'amor del **limon**¹ d'un braç d'Aude (Uèi *canal de la Robina*) que la cobriguèt. La necropòli demorèt protegida per 3 mètres de limon.

Per tornar metre dins lo contèxt istoric :

Sèm dins un contèxt de conquista de las civilizacions, notadament la dels galleses e tanben dels romans, que volián expandir lors territòris. En **154**, los romans baton los galleses e cèrcan a s'establir dins un caireforc estrategic entre *Itàlia* e *Espanha*.

En **118 Abans JC**, *Narbona* es la primièra colonia de Roma installada en Gàllia «*Colonia Narbo Martius*». Es sus la *via Domitia*, la primièra rota de Gàllia, que permetiá de religar Itàlia e Espanha. *Narbona* deven lèu la vila la mai rica de sud e la capitala romana en França.

Es dins aqueste contèxt, que los estatjants de *Narbona* èran influenciats pels romans, çò que atèstan tanben lors ritas funeraris.

Dins la necropòli descobèrta a *Narbona*, i a mantun lenhièr o de tombas aparadas d'una cobèrta o de teules. Son per la màger part de cremacions coma a Roma. Los arqueològs descobriguèron que los defunts èran mai que mai d'esclavas e d'afranquits qu'avián aquesit un bon nivèl social.

Dins una sepultura, i a un contenent amb d'ossaments cremats. D'objèctes personals son plaçats a costat.

I a tanben la preséncia de **conduchas a libacion** que servisson a faire d'ofrendas al defunt. Es una descobèrta excepcionala en **Gàllia**.

Aquelas despavavan del sol per anar dins la tomba per permetre de n'introdusir d'ofrendas, sovent de vin o de rèstas de noiridura. Per eles, fasiá un ligam entre lo mond dels mòrts e lo dels vivents.

Aquesta necropòli es un site extraordinari per l'estudi dels rites e practicas funeraris de **Gàllia antica**. Ara aquesta descobèrta fa de Narbona una dels grands sits dins lo domèni.

Sorga : INRAP

¹**limon** : tèrra o finas particulas, entrainadas per l'aiga e despausadas sul lièt e las ribas dels flumes.

Actualitats regionalas

AMASSA ! Festejar per s'encontrar

Clara-Lina ZIMPFER

Lo dissabte 28 de setembre se teniá la primièra edicion del festenal **AMASSA !** a Murèth (31). Aqueste eveniment aviá per tòca de mostrar «l'universalitat culturala occitana». Foguèt organizat per l'associacion **OCTAN de Murèth**.

L'Octan es una associacion culturala ligada a la **Calandreta de Murèth**. Organiza dins l'annada mantun eveniment festiu per ajudar la Calandreta a realizar sos projectes.

Lo vèspre comencèt defòra per de jòcs de fusta presentats per la ludotèca «**Les jeux d'ébène**», los calandrons i expliquèron las règlas. Podiam jogar a de jòcs sus taula coma lo *Mèfi al lop* o de copacaps o alara tanben a de jòcs mai grands : lo *Mòlkky* o lo *Kubb*. La **liga Occitana del Jòc de Tambornet** èra tanben presenta per iniciar lo monde al tambornet un jòc d'en çò nòstre.

Mentre temps dins la sala avèm assistit a l'espectacle de **Florant Mercadier** *L'Occitanie pour les Nuls*. Es un spectacle musical que Florant Mercadier i nos parla dels eveniments màgers d'occitania amb umor. Partís del raconte de sos grands per nos balhar son vejaire sus Occitania al sens larg.

En seguit de l'espectacle, **Joan-Luc e Jaume** faguèron dançar pichons e grands sus de cançonetas aisidas : un rondèu, una farandòla, e d'autres danças accessibles a totes.

Puèi dins la serada son tres grops que se seguiguèron. Comencèt per las primièras nòtas del grop **San Salvador**, un jove grop que mescla cants tradicionals polifonics amb de ritmes e de sons mai contemporanèus.

Lo grop **Du bartàs** prenguèt la seguida amb una musica de balèti plan viva que s'i dancèt de borrèias e farandòlas. Per clavar la serada avèm vist dins una mesa en scèna espantanta **Grail'oli**. Los avèm vist cantar dins un decòr modèrne amb de lums e de sons extraordinaris;

Aquel festenal tenguèt sa promessa al nivèl de la diversitat culturala occitana, avèm jogat, avèm cantat, avèm dançat. Quitament per manjar venguèron de «food-trucks» amb de produches locals sens oblidar las còcas e begudas al profièch de la Calandreta. Aurián meritat mai de monde mas empachèt pas los qu'i demorèron de se regaudir de tot aquel mirgalhat de colors occitanas.

Actualitats mondialas

Nomenat Hagibis

Clemença SALFATI

Dins la nuèit del dissabte 12 al dimenge 13, lo tifon nomenat Hagibis enaiguèt las còstas Japonesas. Lo fenomèn auriá començat al larg de las isclas *Kouriles*, al nòrd-est de Japon. Los vents e las ondas an progressat sus las tèrras en davalant cap a la region de Tokiò. Plan segur, segon las nòvas internacionalas, que pòrtan mai o mens regularament sus las catastròfas climaticas, la region seriá costumièra d'aquela mena d'eveniments meteorologics devastators.

Los malhums d'informacions largament expandits dins los grands mediàs que se son cargats de traïtar aqueste eveniment, parlan subretot de la gravitat del tifon, de las 26 victimas e dels degalhs materials importants. Çò qu'apareis tanben, quitament en prene en compte las perdas umanas, es que la nacion japonesa mòstra totes sas capacitats a gerir aquestas catastròfas meteorologicas. La màger art dels barris menaçats an reçauput de consignas d'evacuacion. Çò que permetèt a las poblacions d'estatjants de se botar en seguretat. Tre lo dimenge de matin, 27 000 soldats japoneses foguèron mobilizats pel salvetatge dels estatjants trapelats per las aigas. En mai plan segur, dels pompièrs, policièrs e gardacòstas emplegats per gerir « l'aprèp ».

Mas endelà d'aqueste subjècte particular, l'annada de 2019 a ja comptat mantun oragan, tifon e ciclòn dins diferentas regions del mond. Es plan naturalament qu'aqueste enièn eveniment joslèva la question de l'estat dels debanaments meteorologics actuals. Cap al cambiament climatic, mas pas sonque.

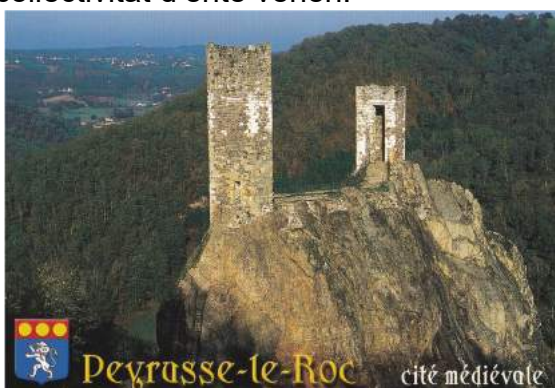
Las diferentas gestions de las autoritats concernidas pels eveniments, e subretot l'agach portat cap a aquò.

Peirussa lo ròc es un vilatge d'Avairon. Son chasteu es bastit sus lo **ròc del Thaluc**. A causa de la dificultat per i montar, fuguet una forterassa per los reis de França e los comtes de Tolosa. Pepin le Bref, lo pair de CarlesManhe lo prenguet au Duc de Vaifre en 767. Tres mila cinc cents abitants s'i paravan a l'Atge Mejan. Uei, demòran lo clochier, las tors dau Ròc, la barbacana, la gleisa, l'espitau daus Angles, una sinagòga. Lo Bastison es una de las associacions que tòrnan bastir queus bastiments medievaus. An lo sosten financier dau departament, de la region e de la comuna. Quelas òbras fan dau ligam que tòrna balhar vita au vilatjon. Jaqui Jolin, regent a la retirada, mena entre altra una corala emb un repertòri de chançons occitanas.

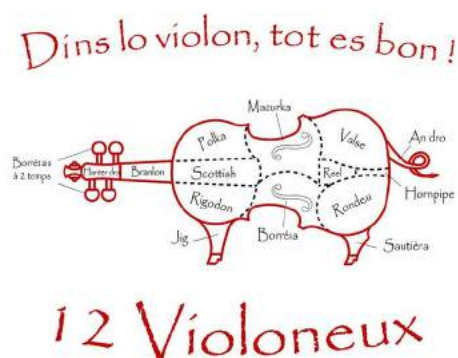
L'associacion dau « 12 violoneux » amassa daus jugaires de violon que demòran en Avairon. Chada annada, organiza una rencontra que se pela « **Los violons de l'autona** ». Aquesta annada, las rencontres se desrotleren la darriera dimenjada de setembre a Peirussa lo Ròc. Lo divendres de ser, pendent lo repas i aguet un eschamnhe entre **la corala de Jaqui** e los jugaires de violon. Chanteren Los esclòps, Lo boier, Se canta,.. Los violons responderen per lo Pas Piqué (polca), de valsas, de borreias coma « Fai anar ton violon »...

L'endeman, l'apres miegjorn fuguet consacrat a las rencontres. Vengueren de violons de Lemosin, d'Auvernha, de Coresa, de Tolosa, de Provença... Lo juòc era de partejar de musicas tradicionalas dau Massiu Centrau e d'autras regions d'Occitania. Los jugaires son sietats en redon. Chadun son torn, un jugaire comença un morceu. Los autres deven essaïar de jugar collectivament la musica prepausada. L'ambient supausa l'escota, lo respect de chadun. Aquí la musica circula entre un emetor que juga e un receptor que deven a son torn emetor. La transmission es orala coma quò se fasia per totas las musicas que pelan musicas tradicionalas. Lo resultat es una musica que sona mai fòrt e que deven collectiva per l'imitacion orala. Puei, quitament si la melodia es pas coneguda dau jugaire, sos dets se plaçan tot solets au bon endrech sus las còrdas. Coma un calandron en immersion qu'auva chade jorn parlar la lenga, lo musician reussís a « parlar » a son torn coma son violon. Es portat, sostengut per lo grope que juga e compren aquela musica.

Tota musica pòrta l'identitat culturala dau grope ente que naís. Mai d'unas expriman l'apartenança a una nacion o a una etnia ; se pausan coma daus simbòls que marcan la collectivitat d'ente venen.

Peirussa lo Ròc(k) devendriá Peirussa lo Trad ?

Los camparòls son ben aquí !

Elodia BASCOU

Lo mes passat parlèrem dels camparòls dins nòstra rubrica. Reçaupèrem fòrça testimoniatges a prepaus de moments de culhida.

Vaquí qualques fotografias d'una sortida dins Cevenas lo dimenge 13 d'octobre de 2019. Aparentament lo temps èra marrit mas i aviá fòrça monde pels bòsques. Son de fotografias de cèps mas tanben de camparòls venenoses coma «l'Amanita tua-moscas».

© Elodia Bascou

© Elodia Bascou

La davalada dins l'òrt.

La vida de l'òrt es pro suava dins aquel periòde. Las parcelas se vuèjan pauc a pauc.

Es temps de culhir e estocar **los legums secs**.

Las cojas poiràn èsser recoltadas amb delicadesa. A la fin del mes, entrepausarem **las pastenagas, los naps, las bledarabas**.

Poiretz plantar l'alh e las escaluènas. Prepararetz subretot lo terren per la sason venenta.

Espandiretz lo compòst dins los diferents cantons de l'òrt, d'ara endavant vuèges, puèi palaversaretz tot.

Es important de preparar l'òrt d'ornament. Es el que supòrta las calorassas mas es el tanben que patís lo mai pendent los ivèrns tròp marrits.

Es temps de dintrar las plantas tròp fregelugas, coma las Orquidèas, los Ibiscus e la màger part de plantas verdas.

Los Geranioms e Laurièrs ròses devon èsser installats dins un local fresc e plan airejat.

Oblidetz pas de plantar los bulbs de la prima en prigondor. E òc la bèla sason se prepara tre ara !

Recèpta

Pastisson de la davalada

Raquèl MARTIN

- 180 gramas de burre
- 200 gramas d'amètlas en polvera
- 80 gramas de sucre rós
- 80 gramas de mèl
- 30 gramas de farina
- 5 uòus
- 1 saquet de levadura
- 5 culhièrs a sopa d'amètlas atalhonadas (pòt tanben èsser de noses o d'avelanas)
- 8 figas negras copadas en quatre

Precaufar lo forn a 180 grases.

Dins un ensaladièr, mesclar amb lo foet los uòus e lo sucre fins a çò que s'esclairisca.

Far fondre lo mèl. Apondre lo mèl fondut e tebés.

Apondre la farina. Plan mesclar.

Apondre las amètlas en polvera.

Far fondre lo burre. L'apondre e plan mesclar fins a obténer una pasta plan lissa e omogenèa.

Apondre la levadura.

Dispausar las figas al fons d'un plat burrat.

Vojar lo mescladís dins lo plat.

Semenar lo dessus d'amètlas atalhonadas.

Coire una ora a 160 grases.

Vos anatz regalar !!

Tut'òc creatiu

Far una aranha per Martror (Halloween)

Clara-Lina ZIMPFER

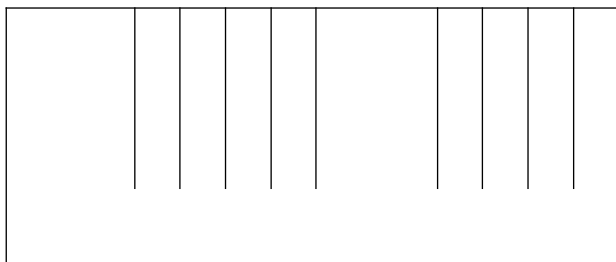
Nos cal :

- de pintura negra
- un rotlèu voide de papièr teleta
- 2 ulhets de renfòrt blancs

Ainasas :

- un pincèl

1. Pintrar lo defòra del rotlèu de negre.
2. Quand es sèc, copar lo rotlèu en bandas en daissant 2cm en bas. Cal copar doas grandas bandas l'una en fàcia de l'autre e entre las doas, 4 bandas a cada còp. Veire l'esquèma en dejós.

3. Copar una de las doas grandas bandas en arc de cercle al cap del rotlèu, e l'autra banda drecha.
4. Arcar las autras bandas delicadament per lor balhar la forma de las patas.
5. Pintrar lo dedins de l'aranha e quand es sèc pegar sus l'arc de cercle los ulhets pels uèlhs.

Lo casau envadit de huelhas mortas, lo cèu qui vad escur, lo hred qui s'installa...
Pas nat dobte, las mèrcas de l'abòr be son presentas. Qui, manca lo poèta, e pòt parlar d'ua sason? Dens la soa poesia, Joan Loïs Baradat que presenta l'abòr de la faïçon mei beròja que sia.

ABÒR

Seteme que's moreish, tot doç. L'abòr
qu'arriba.
L'aurei en·holejat que vien atorejar
La casa qui s'adrom dejà
Au leugèr chuchurei de la higuèra ombriva.

Lo milhòc que saureja ; l'arrasim vriulet
Madurat per lo só, pesuc, qu'aten la
vrenha ;
E l'irongleta que ns'ensenha
Que lo temps ei vengut de baishar cap au
hred.

Los mainats qu'an représ lo camin de
l'escòla ;
Lo matin, a l'arrós, que passan, per gropòts,
Lo sac a la man, seriusòts,
Com auserons dreçats qui van tà la caujòla.

Seteme que's moreish, tot doç. L'abòr
qu'arriba.
L'aurei en·hastigant que vien atorejar
Lo men còr qui s'adrom dejà
Hens lo silenci de ma soledat pesiva.

AUTOMNE

*Septembre se meurt, tout doucement. L'au-
tomne arrive.
Le vent affolé vient enlacer
La maison qui s'endort déjà
Au léger chuchotement de la figueraie
ombreuse.*

*Le maïs blondit ; le raisin violet
Mûri par le soleil, lourd, attend la
vendange ;
Et l'hirondelle nous apprend
Que le temps est venu
de descendre vers le froid.*

*Les enfants ont repris le chemin de l'école ;
Le matin, dans la rosée, ils passent, par
petits groupes,
Le sac à la main, sérieux,
Comme des oisillons dressés qui vont dans
la cage.*

*Septembre se meurt, tout doucement.
L'automne arrive.
Le vent harassant vient enlacer
Mon coeur qui s'endort déjà
Dans le silence de ma solitude pesante.*

Istòria seguida

La granda vida qu'es d'èsser cat.

Elodia RAYMOND

E lo vaquí que dintra, rabalant sa posca e sa mau-parada. Lo cat se sarra de la fenèstra. Sentissiá probablament lo dangièr. Leca son ventre mas... Vaquí que subran, a tres o quatre mètres de nautor, salta ! *Avètz sautats tanben ?*

E lo vaquí que m'abandona.

Dins son vam, mon animal passa per la pòrta del vesin, que l'aima coma es pas de creire. Un vesin que li balha sas rèstas, sos genolhs, son temps qué. Li fau mina de torna sul pic, mas li agrada mai de me faire d'infidelitats. Pregui alara per que tornèsse pas l'animal mas ma compassion, ma paciéncia, ma flexibilitat tòrnan prene lo dessus. Aquel d'aquí es al mens ocupat. Me tafuri ara per lo segond cas de l'ostal, en meteis temps, me demandi perque soi pas venguda psicològa. Me pensi alara qu'una reconversion es possible. L'escrivi sus un tròç de papièr coma se signavi l'astrada de ma vida.

« *Ont siás ?* ». Lo trapi tot escagassat. Lo vòli far parlar, romèga. Lo vòli reconfortar, nafri son egò. Lo vòli... brèu lo daissi tranquillet qu'auriái tendéncia a insistir. Pro en tot cas per sautar ieu tanben del tresen estanci.

Aquò me ven de ma grand, Luceta, qu'aviá la costuma de coflar lo monde amb sa cosina, a mai qu'èra bona !

Aquò per dire que la grand e son ritual me fan un bon pretèxe per çò qu'es d'insistir. Eurêka ! Se pòt aplicar a un molonàs de personas sus aquela tèrra !

Es aquí que vegèri quicòm d'estranh...